

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการใช้บริการชุมชนของผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานครในด้านอาคารสถานที่ ด้านครุภัณฑ์ ด้านการสื่อสารประชาสัมพันธ์ ด้านการบริการสารสนเทศ ด้านการจัดกิจกรรม ด้านเนื้อหาสารสนเทศ ด้านบุคลากร สภาพการใช้บริการชุมชนของผู้ใช้บริการและความต้องการใช้บริการชุมชนของผู้ใช้บริการ โดยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ ดังนี้

1. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. วิธีการรวบรวมข้อมูล
5. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับสังคมสารสนเทศ การศึกษาตลอดชีวิต แหล่งการเรียนรู้ ห้องสมุดประชาชน และห้องสมุดประชาชนที่สังกัดกรุงเทพมหานคร ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ ตลอดจนข้อมูลของการให้บริการของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ รวมทั้งวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับระเบียบวิธีวิจัย การสร้างเครื่องมือและสถิติในการวิจัย รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากหนังสือ บทความวารสาร หนังสือวิชาการภาษาไทยภาษาอังกฤษและแหล่งข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ใช้บริการของห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร ซึ่งใช้บริการในหนึ่งวันทำการ จำนวน 10,970 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม คือ ผู้ใช้บริการของห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร จำนวน 386 คน ซึ่งได้มาโดยการคำนวณจากสูตรของ Yamane (1970) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ดังสูตร

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

เมื่อ

N = กลุ่มประชากรทั้งหมด

n = กลุ่มตัวอย่าง

e = ระดับความคลาดเคลื่อน

การเลือกกลุ่มตัวอย่างครั้งนี้ได้ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) ตามสัดส่วนของแต่ละห้องสมุด (ดูตาราง 2)

ตาราง 2

จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ห้องสมุดประชาชน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้สวนลุมพินี	1,690	35
ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ซอยพระนาง	788	25
ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้สะพานสูง	343	13
ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ลาดกระบัง	144	9
ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้บางกะปิ	613	21
ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้บางขุนเทียน	252	10
ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้คูสิต	1,024	27
ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ทุ่งครุ	379	13
ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ภาษีเจริญ	216	8
ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้มีนบุรี	174	7
ห้องสมุดที่ปิงกรัศมีโชติ	26	6
ห้องสมุดวิชาการ	145	9
ห้องสมุดประชาชนเขตคลองสาน	242	10
ห้องสมุดประชาชนอนงคาราม	108	7
ห้องสมุดประชาชนจตุจักร	469	15
ห้องสมุดประชาชนวัดราชโอรสารามราชวรวิหาร	307	11
ห้องสมุดประชาชนสวนรมณีย์ทุ่งสีกัน	67	6
ห้องสมุดประชาชนวัดพรหมรังษี	56	5
ห้องสมุดประชาชนเกษะชุมชนดินแดง 2	83	6
ห้องสมุดประชาชนวัดรัชฎาธิฐานราชวรวิหาร	293	11

ตาราง 2 (ต่อ)

ห้องสมุดประชาชน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ห้องสมุดประชาชนเขตบางกอกใหญ่	201	8
ห้องสมุดประชาชนวัดสังข์กระจาย	83	6
ห้องสมุดประชาชนวัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต	220	9
ห้องสมุดประชาชนบางเขน	333	12
ห้องสมุดประชาชนเขตบางซื่อ	185	7
ห้องสมุดประชาชนเขตบึงกุ่ม	298	11
ห้องสมุดและพิพิธภัณฑ์เสรีไทยอนุสรณ์	98	6
ห้องสมุดประชาชนประเวศ	272	10
ห้องสมุดประชาชนเขตมีนบุรี	520	18
ห้องสมุดประชาชนเขตราษฎร์บูรณะ	174	7
ห้องสมุดประชาชนวัดลาดปลาเค้า	215	8
ห้องสมุดประชาชนอาคารมูลนิธิเพื่อ		
ศูนย์กลางอิสลามแห่งประเทศไทย	35	5
ห้องสมุดประชาชนหนองจอก	917	25
รวม	10,970	386

ที่มา. จาก รายงานประจำปี 2552 (หน้า 43), โดย กลุ่มงานพัฒนาห้องสมุดประชาชน
 กองนันทนาการ สำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว, 2553, กรุงเทพมหานคร:
 ผู้แต่ง.

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดยการศึกษาจากเอกสารของหน่วยงานและจากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องจากหน่วยงานจริง

แบบสอบถาม

1. สร้างแบบสอบถามการใช้บริการชุมชนของผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สถานภาพการเป็นสมาชิกเพศ อายุ อาชีพ และวุฒิการศึกษา เป็นคำถามแบบเลือกตอบและเติมคำ

ตอนที่ 2 สภาพการใช้บริการห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร ได้แก่ บริการของห้องสมุด ช่วงเวลาที่เข้าใช้บริการ ความถี่ของการเข้าใช้บริการ ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าใช้บริการ เหตุผลของการเข้าใช้บริการ เป็นต้น เป็นคำถามแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 3 ความต้องการใช้บริการชุมชนของผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ด้านอาคารสถานที่ ด้านครุภัณฑ์ ด้านการสื่อสารประชาสัมพันธ์ ด้านการบริการสารสนเทศ ด้านการจัดกิจกรรม ด้านเนื้อหาสารสนเทศ ด้านบุคลากร เป็นคำถามแบบมาตราประมาณค่า (rating scales) ซึ่งกำหนดไว้ 5 ระดับ ตามวิธีของ Likert (อ้างถึงใน บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2542, หน้า 137) ดังนี้

5 หมายถึง ระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ระดับมาก

3 หมายถึง ระดับปานกลาง

2 หมายถึง ระดับน้อย

1 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

2. นำแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจและนำมาปรับปรุงแก้ไข

3. นำแบบสอบถามที่ได้แก้ไขจากการตรวจของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงเพิ่มเติมอีก
- 4. นำแบบสอบถามไปทดสอบเพื่อหาความเชื่อมั่น โดยทดลองเก็บข้อมูลกับผู้ใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้สะพานสูงจำนวน 30 คน
5. หลังจากการนำแบบสอบถามไปทดสอบเพื่อหาความเชื่อมั่น ทำให้พบข้อบกพร่องของแบบสอบถามและได้นำมาปรับปรุงแก้ไขจนได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์
6. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้วไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

วิธีการรวบรวมข้อมูล

ได้นำแบบสอบถามสำหรับผู้ใช้บริการห้องสมุด ไปแจกให้กับผู้ที่มาใช้บริการห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานครในช่วงเวลาที่เก็บข้อมูล จำนวน 386 ชุด โดยแบบสอบถาม 1 ชุดต่อผู้ใช้บริการห้องสมุด 1 คน ไม่แจกซ้ำคนเดิม เพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจากห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานครทั้ง 33 แห่งจนครบ จำนวน 386 คน

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาแล้ว ได้นำมาตรวจสอบความครบถ้วนและความถูกต้องแล้วนำมาประมวลผลโดยผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. ข้อมูลจากแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ได้แก่
 - 1.1 ข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สถานภาพการเป็นสมาชิก เพศ อายุ วุฒิการศึกษาและอาชีพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาจำนวน หาค่าร้อยละ
 - 1.2 ข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 2 สภาพการให้บริการห้องสมุดประชาชน กรุงเทพมหานคร ได้แก่ บริการของห้องสมุด ช่วงเวลาที่เข้าใช้บริการ ความถี่ของ

การเข้าใช้บริการ ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าใช้บริการ เหตุผลของการเข้าใช้บริการ
วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

• 1.3 ข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 3 ความต้องการใช้บริการชุมชน
ของผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นแบบประมาณค่าวิเคราะห์
ข้อมูลโดยการหาค่าทางสถิติดังนี้

1.3.1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

1.3.2 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

1.3.3 การแปลความหมายของข้อมูลใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ
ตามเกณฑ์ช่วงคะแนน ดังนี้ (ประคอง กรรณสูตร, 2542, หน้า 73)

ระดับ 4.51-5.00 หมายถึง มากที่สุด

ระดับ 3.51-4.50 หมายถึง มาก

ระดับ 2.51-3.50 หมายถึง ปานกลาง

ระดับ 1.51-2.50 หมายถึง น้อย

ระดับ 1.00-1.50 หมายถึง น้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) เพื่อสรุปข้อมูล โดยใช้ร้อยละค่าเฉลี่ย
และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติเชิงอนุมาน (inference statistics) เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยโดยใช้
 t test และ F test (one-way ANOVA) และทดสอบรายคู่ โดยใช้ค่าสถิติ Least Significant
Different (LSD) เมื่อพบค่าเฉลี่ยของตัวแปรที่ทดสอบมีค่าแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ 0.05